

CALEN MESTRES, MESTRES. PERÒ QUINS MESTRES?

Ens trobem en un procés de canvis a l'escola, que la trastoca substancialment. Un d'aquests canvis ha estat darrerament posar en funcionament la sisena hora, la qual ha trasbalsat el sistema. D'una sortida amb una bossa de mestres titulats que anaven a treballar directament a la privada –la que entenem com a privada i la concertada–, i els que esperaven la trucada de la llista de la pública, s'ha passat a una demanda insospitada, en què avui dia es pot ben bé dir que no hi ha mestres aturats. Això és una bona notícia, evitant esperes de treball innecessàries després d'haver passat per la Facultat per aconseguir la professionalització.

Els mestres que han sortit aquests darrers deu o dotze anys presenten unes peculiaritats que voldríem comentar. Provenen d'una normativa que els feia mestres generalistes, i en alguns casos especialistes. A la Facultat de Tarragona costà fer entendre als que volien ser especialistes que el primer de tot era que serien mestres. Aquest fet, amb el pla d'estudis vigent, excessivament fraccionat –amb l'excepció, potser, de la titulació d'Educació infantil–, implicà que es convertissin en tastaolletes de moltes coses i amb poca dosi d'aprofundiment en matèries crucials. El pla no evità refer el desigual bagatge d'estudis precedents que portaven –no ho criticarem pas, però en som conscients–, observant-se unes mancances estructurals que no sempre s'han arreglat. D'aquí ha derivat que en força ocasions el professorat de didàctiques específiques no hagi quedat content de com sortien els mestres. Només ha faltat l'informe PISA per reforçar la creença que el pla d'estudis que està a punt de finir es va fer sense gaire lògica, potser prioritant els interessos dels professors i no els dels alumnes. I així ha anat.

Ara som en un moment crucial. Es canvia el pla, es preveu que quedarà atesa la vella demanda de passar de 3 a 4 cursos i es vol un nou mestre, diferent. Hi estem parcialment d'acord. Hem fet notar que potser dissenyarem un pla per formar un mestre millor, però no el millor mestre. Sense embuts: el mestre més competent seria aquell que cursés una llicenciatura i després volgués entrar al circuit professional. No s'ha fet així, malgrat que veus autoritzades en el món de la didàctica, des de fa anys, sempre ho van defensar en fòrums on es buscava que la qualitat passés per davant de la quantitat.

Mai com ara s'havia vist la tremenda necessitat de

formar uns altres mestres. Per a aquesta comesa cal pensar a fons el que entenem que ha de posseir un bon mestre. Amb la humilitat de la proposta, però amb la ferma voluntat de no ser subsidiaris de ningú, el mestre hauria de posseir una sèrie de perfils i qualitats que a continuació indiquem:

- El mestre ha de saber; no s'hi val que el mestre no domini uns continguts que després haurà d'ensenyar o que només en tingui una referència superficial. Aquest saber s'hauria d'entendre tant en el domini sobrat de la matèria com en els avenços que es produeixen en el seu camp.
- El mestre ha de saber utilitzar recursos didàctics. Sens dubte la seva feina passa per arbitrar solucions perquè els alumnes aprenguin, amb qualitat. No s'hi val només a ser un expert teòric, sinó que cal saber moure's amb uns recursos, nous, que ha de fer seus.
- El mestre ha de ser culte. Evidentment el mestre ha de ser-ho per múltiples raons. Ha de posseir aquell bagatge que dóna haver llegit i entès diversos materials amb sapiència, format en una lògica de domini dels avatars del país i del món.
- El mestre ha de tenir consciència social. Seria il·lògic que sortís sense saber què succeeix en el seu entorn i en de l'alumne, i que no estigués compromès amb la societat en què treballa.
- El mestre ha de tenir maduresa afectiva. Un equilibri emocional i vital que li permeti atendre les necessitats diverses en la formació de la personalitat dels alumnes.

Podrien sortir més perfils i qualitats que els que acabem d'esmentar. Preparar mestres per a un país no és una cosa intranscendent, de directrius funcionàries. Preparar mestres implica formar ciutadans per ser l'avançada, i creiem que aquesta funció no pot deixar-se a expenses d'un voluntarisme i de falsos discursos sobre el que s'ha de fer sense fer-ho, sense un nord clar.

La pregunta que surt, sense resposta per ara, és: ¿serem capaços de dissenyar un pla per formar un mestre competent, lúcida, valent, preparat per a un demà canviant, arrelat al país, amb criteri? Si no som capaços d'aconseguir-ho, serà una reforma més, una altra oportunitat perduda. I van...?